

Civil javaslatok a földjogi szabályozáshoz

Hét természet- és környezetvédelmi, illetve agrár-, vidékfejlesztéssel foglalkozó szervezet a földforgalmi törvény kapcsán fogalmazott meg részletes javaslatokat a Kormány, illetve az Országgyűlés felé. Az állásfoglalást készítő szervezetek szerint a földforgalmi törvény mélyreható átalakítására van szükség ahhoz, hogy ne a magyar vidék érdekeivel ellentétes hatásokat váltson ki.

Civil szervezetek 2012. novemberében kiadott állásfoglalásukban **elfogadhatatlannak nevezték az Országgyűlés elé beterjesztett T/7979. számú törvényjavaslatot** a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról (földforgalmi törvénytervezetet). Megítélésük szerint a tervezet rögzíthetné Magyarországon a nagybirtokrendszert, továbbá nem nyújt kellően hatékony védelmet a külföldiek tulajdonszerzése ellen.

A földforgalmi törvénytervezethez **204 érvényes képviselői módosító indítvány** érkezett. Ezek egy részének elfogadásával a jogszabály javaslat átalakítható lenne úgy, hogy a hazai kis- és közepes méretű, családi gazdaságok megerősítését; a helyi közösségek megélhetési lehetőségeinek javítását és a fenntartható gazdálkodást szolgálja.

A Magyar Természetvédők Szövetsége, a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Szülőföld Mozgalom, a CSEMETE Természet- és Környezetvédő Egyesület, a Magyar Biokultúra Szövetség és a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ elemezték az összes érvényes képviselői javaslatot és szavazási segédletet készítettek a képviselők számára.

2013. május 20-án kibocsátott anyagukban tételes javaslatot tettek az országgyűlési képviselők felé, hogy mely módosító indítványokat tartják elfogadhatónak, melyeket elvetendőknek. **Az Ángyán József és Bencsik János által benyújtott módosító indítványokat alkalmasnak ítélték** arra, hogy összefüggő szemléletben alakítsa át a földforgalmi törvénytervezetet, ezért e csomagot egészében támogatandónak ítélték. A civil állásfoglaláshoz 177 civil szervezet csatlakozott.

2013. március 5-én a földforgalmi törvénytervezetről a Vidékfejlesztési Minisztérium vezetői és az előterjesztéssel kapcsolatos állásfoglalást kezdeményező 7 civil szervezet egyeztetést folytatott. **A tárgyaláson elhangzott, hogy a törvénytervezethez a kormány által támogatott módosító csomag fog beterjesztésre kerülni**, mely az Fftv. lényeges pontjait változtatná meg, részben a civilek követeléseivel összhangban.

A kormányoldal álláspontját tükröző tervezetet a civil szervezetek képviselői a találkozó óta eltelt 2 hónapban több ízben kérték a vidékfejlesztési tárcától. Az anyagot betekintésre megkapni nem sikerült, érdemi egyeztetés így nem folytatható. **A korábbi állásfoglalást kezdeményező 7 civil szervezet fenntartja kérését a Vidékfejlesztési Minisztérium felé, hogy a kormány álláspontját tükröző módosító indítványokat meg kívánja ismerni és erről érdemi egyeztetést kíván folytatni a kormány képviselőivel, mielőtt e módosító indítványok beterjesztésre kerülnek az Országgyűlésnek.**

Az újabb módosító indítványok ismeretének hiányában a civil szervezetek a beterjesztett törvényjavaslattal és az ahhoz érkezett 204 jelenleg is érvényes képviselői módosító indítvánnyal kapcsolatban **fenntartják a 2013. február 20-án kibocsátott állásfoglalásban írott észrevételeiket és javaslatukat.**

Szövegszerű javaslatokat a kormány álláspontját tükröző módosító indítványok ismeretének hiányában nem állott módunkban elkészíteni, azonban lényegesnek tartjuk a legfontosabb kérdésekben észrevételeinket jelezni. **Több területre kiterjedő szakmai javaslatot állítottunk össze, melyet megfontolásra ajánlunk.** Legfontosabb javaslatainkat az alábbiakban foglaljuk össze.

I. A földtulajdon és használat feletti önrendelkezés helyreállítása

- **Kezdeményezni kell Magyarország uniós csatlakozási szerződése földről szóló rendelkezéseinek felülvizsgálatát,** és helyre kell állítani Magyarország számára a földforgalom tekintetében az uniós jogegyenlőség elvét.

II. A mezőgazdasági üzemméret és a földforgalom együttes szabályozása

- A földforgalmi törvénytervezettel párhuzamosan **vegye napirendjére a Parlament az üzemszabályozásról szóló törvény tervezetét.** A két törvény szorosan összekapcsolódik, ezek részletei egymás nélkül sok helyen értelmezhetetlenek.
- **Egységesen 300 hektárban** (vagy 6000 aranykoronában) maximálják a tulajdonba szerezhető birtok méretét.
- A gazdasági formától függetlenül, egységesen **1200 hektárban limitálják** a profitorientált céllal haszonbérelhető föld nagyságát.
- Bármely földhasználó **csak egyetlen gazdaságot** tarthasson fenn, amelynek méretét a törvény szerinti **minimális és maximális méretkülöbségben belül kell kialakítania.**
- Az üzemtörvénynek **kötelező érvényt** kell biztosítani és hatályát a **teljes földalapra, valamennyi árutermelő gazdaságra** ki kell terjeszteni.
- A szabályozást össze kell kapcsolni az **agrártámogatással,** ezért a **támogatásra való jogosultságnak egyik előfeltételévé** kell tenni a gazdálkodónak az agrárüzemi nyilvántartásba való bekerülését.
- **Az üzemszabályozási törvénynek segítenie kell** a biológiai sokféleség védelmét, a talaj termőképességének megőrzését, az egészséges és biztonságos élelemtermelést és a helyi közösségek hosszú távú jól-létét és önrendelkezésük megerősítését.

III. A helyi földbizottság döntési joga és felépítése

- A helyi földbizottság valóban helyi, tehát az **adott település gazdáinak a közgyűlése** legyen.
- A helyi földbizottság minden, a településhez helyrajzi szám szerint tartozó föld birtoklását, illetve használatát illető ügyben **rendelkezzen döntési joggal.** A döntést és az ennek eredményeképpen létrejött szerződést a hatóság törvényességi szempontból ellenőrizze.

IV. A földhöz jutás rangsorában alkalmazandó elvek

- Az elővásárlási jogosultság rangsorában a **kisebb birtokmérettel rendelkező gazdálkodó előzze meg** a hasonló adottságú, de nagyobb földdel rendelkező többi jogosultat, ha ez az életképességét garantálni tudja.
- A **településen kívüli igénylők számára csak akkor** engedélyezzék a földhöz jutást, ha a településen élők közül nincs olyan, aki az adott területet megvásárolná, vagy bérelné.

V. Zsebszerződések és egyéb anomáliák felszámolása

- **Gyorsítsák fel** a szabálytalan, tehát semmis zsebszerződések felülvizsgálatát és a jogtalan földügyletek megsemmisítését. Állítsanak fel ehhez szükséges apparátust, és bízzanak meg megfelelő hatáskörrel és eszközökkel rendelkező egyszemélyi felelőst, aki teljes felelősséggel koordinálja a munkát.
- Az **állam éljen az elővásárlási jogával,** hogy a külföldiek kezébe jogellenesen került, közel egymillió ha termőföld elidegeníthetetlen állami közvagyon legyen.

VI. A környezet- és természetvédelem szempontjainak erőteljesebb megjelenítése

- Az elmúlt évtizedekben a füves élőhelyek kiterjedése hazánkban folyamatosan csökkent, aminek következtében **a nagy kiterjedésű, összefüggő gyepterületek természeti értéke felbecsülhetetlenné vált.** Ezen területek egységes szempontú kezelése érdekében javaslatunk szerint a haszonbélrelhető földek méretkorlátozásánál nem kellene beszámítani azon természetvédelmi oltalom alatt álló, állami tulajdonú gyepterületeket, melyen a mezőgazdasági termelő non-profit módon öshonos legelő állattalommánnyal végez természetvédelmi kezelést.

VII. Egyéb javaslatok

- A **haszonkölcsön** és a **lízing** fogalmát – mint a spekuláció és a zsebszerződések lehetséges melegágyait – **töröljék** a földforgalmi törvénytervezetből.
- Elfogadhatatlannak tartanánk egy olyan agrárgazdasági koncepciót, mely a mezőgazdasági termelés vertikumában a helyi gazdálkodókat, közösségeket kiszolgáltatottá tenné a regionális monopolhelyzetben lévő tőkés társaságoknak. Emiatt **nem értünk egyet a mezőgazdasági termelésszervezési integráció Alaptörvénybe foglалásával.** A családi gazdaságok és szövetkezetek megerősítésének kell az agrárpolitika homlokterében állania.
- Üdvözljük, hogy az Alaptörvény módosításával sarkalatos törvény lesz a családi gazdaságokról szóló jogszabály. **Sürgetjük ennek mielőbbi kidolgozását** és társadalmi vitára bocsátását.

Budapest, 2013. május 8.

Kezdeményező szervezetek:

Magyar Természetvédők Szövetsége

Szövetség az Élő Tiszáért

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Szülőföld Mozgalom

CSEMETE Természet- és Környezetvédő
Egyesület

Magyar Biokultúra Szövetség

Kishantosi Vidékfejlesztési Központ

Civil szervezetek javaslatai a földforgalmi törvény tervezetéhez és a kapcsolódó szabályozási területekhez

I. Hozzáférés a kormány álláspontját tükröző módosító indítványokhoz

2013. március 5-én a T/7979. számú törvényjavaslatról (földforgalmi törvénytervezetről, Fftv.-ről) a Vidékfejlesztési Minisztérium vezetői és az előterjesztéssel kapcsolatban 171 szervezet által támogatott állásfoglalást kezdeményező 7 civil szervezet egyeztetést folytatott. **A tárgyaláson elhangzott, hogy a törvénytervezethez a kormány által támogatott módosító csomag fog betérjesztésre kerülni**, mely az Fftv. lényeges pontjait változtatná, részben a civilek követeléseivel összhangban.

A tárca képviselői jelezték, hogy várják a civilek konkrét javaslatait a készülő földforgalmi törvénytervezetbe. **A civil szervezetek képviselői kérték, hogy az érdemi egyeztetés érdekében kapjanak lehetőséget arra, hogy a kormányoldal által támogatott módosító indítványokat megismerhessék.** Szövegszerű javaslatot ugyanis a betérjesztett, de várhatóan alapjaiban változó szövegrészekhez tenni nem érdemes, hiszen a javaslatok könnyen lehet, hogy már megszületésük pillanatában okafogyottá válnak.

A fentiekre tekintettel a kormányoldal álláspontját tükröző tervezetet a civil szervezetek képviselői a találkozó óta eltelt 2 hónapban több ízben kérték a vidékfejlesztési tárcától. **Az anyagot betekintésre megkapni nem sikerült, érdemi egyeztetés így nem folyhatott.**

A korábbi állásfoglalást kezdeményező 7 civil szervezet, a Magyar Természetvédők Szövetsége, a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Szülőföld Mozgalom, a CSEMETE Természet- és Környezetvédő Egyesület, a Magyar Biokultúra Szövetség és a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ **fenntartja kérését a Vidékfejlesztési Minisztérium felé, hogy a kormány álláspontját tükröző módosító indítványokat meg kívánja ismerni** és erről érdemi egyeztetést kíván folytatni a kormány képviselőivel, mielőtt e módosító indítványok betérjesztésre kerülnek az Országgyűlésnek.

Az újabb módosító indítványok ismeretének hiányában a civil szervezetek a betérjesztett törvényjavaslattal és az ahhoz érkezett 204 jelenleg is érvényes képviselői módosító indítvánnyal kapcsolatban **fenntartják a 2013. február 20-án kibocsátott állásfoglalásban írott észrevételeiket és javaslataikat**, apróbb módosításokkal, melyeket alább jelzünk.

Szövegszerű javaslatokat a kormány álláspontját tükröző módosító indítványok ismeretének hiányában nem állott módunkban elkészíteni, azonban lényegesnek tartjuk a legfontosabb kérdésekben észrevételeinket jelezni. Tekintettel a fentiekre, továbbá arra, hogy megítélésünk szerint a földforgalom szabályozása számos más agrárszabályozási kérdéstől nem elválasztható, **az alábbiakban egy több területre kiterjedő szakmai javaslatot állítottunk össze, melyet megfontolásra ajánlunk.**

A javaslatcsomag figyelembe veszi a civilek ellenzéki parlamenti pártok képviselőivel folytatott egyeztetéseinek elhangzottakat is. Javaslataink megfogalmazásánál nem csak a rövid távon a törvénytervezetbe beépíthető, de **a jogi alapokat és a kapcsolódó, tágabb jogi környezetet érintő indítványokat is megfogalmaztunk**, a teljesség kedvéért. Ezek egy része távolról alkalmazható.

Fenntartjuk azt az álláspontunkat, hogy az Országgyűlés és a kormány feladata, kötelessége egy szűk gazdasági lobbival szemben a vidéken élők többségét védeni. Vidék

és város fenntarthatósága, a közjó, az ország hosszú távú érdekeinek képviselője mentén kell döntéseit meghozniuk, melyhez iránymutatásul szolgál a Nemzeti Vidékstratégia.

Ha a Parlament és a kormány a közjót szolgáló döntéseket hoz, a civil társadalom ehhez minden támogatást megad. **Ha azonban a szűk kisebbség érdekében hozzák a törvényeket, az ellen a lehető leghatározottabban szót kell emelnünk.**

II. A földtulajdon és használat feletti önrendelkezés helyreállítása

A föld tőkének minősítéséről egyetlen Európai Unió jogforrás sem rendelkezik, sőt, amint az Európai Bíróság kimondja, a föld véges jószág voltára tekintettel a tulajdonjog korlátozása lehetséges közérdekből, mezőgazdasági okból, de minden uniós állampolgárra és jogi személyre egyazon szabályoknak kell vonatkoznuk. Az európai „tizenötök”-re éppen ezért az EU Alkotmányos Chartája 295. cikkelye az irányadó, mely szerint a szerződés nem sértheti a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet. Amikor Magyarország uniós csatlakozási szerződésére hivatkozva a magyar földvagyon tőkének tételeződik, ez a gyakorlat súlyosan sérti a közösségi jog egyik alappillért, a tagállami jogegyenlőség elvét.

A fentiek miatt **kezdeményezni kell Magyarország uniós csatlakozási szerződésének földről szóló rendelkezéseinek felülvizsgálatát**, és helyre kell állítani Magyarország számára a földforgalom tekintetében az uniós jogegyenlőség elvét.

Hazánk történelmi hagyományai, a természeti erőforrások megőrzésének kötelezettsége és a helyi közösségek érdekei alapján, távlatilag, elvben a **termőföld közösségi tulajdona** és forgalomképtelensége lenne a kívánatos, úgy, hogy használata a helyben élő, azt birtokló közösség felügyelete alatt álljon, és annak hasznát szolgálja.

III. A mezőgazdasági üzemméret és a földforgalom együttes szabályozása

III.1. A törvénytervezet és az EU közösségi jog továbbá az Alaptörvény ütközésének kiküszöbölése

A nagybirtokrendszer lebontását, a külföldi földspekuláció kizárását, a természeti erőforrások megőrzését és a családi gazdálkodás térnyerését szolgáló földhasználat kulcskérdése a mezőgazdasági üzemszabályozás hazai bevezetésének módja. Megítélésünk szerint a földforgalom terén bevezetendő számos törvényi elem ütközik Alaptörvényünkkel, illetve a közösségi joggal. **A szabályozásnak ezért az üzemszabályozás keretein belül kell a lehető legnagyobb védelemre törekednie.** A földforgalom közösségi joggal ütköző korlátozása elképzelhetetlen politikai csapdahelyzetet teremt a kormány számára.

- **A jogi szakértők szerint a jelenlegi Fftv. tervezet ütközik az EU Közösségi joggal ezeken a területeken:**
 - Az Fftv. tervezete a szerzési mértékek korlátozásával a természetes személyek földtulajdona és földbérlete eltérő korlátozásával szemben a nagyüzemi cégtulajdonosoknak a korlátlan üzemméretet is lehetővé tevő kiváltságrendszert alkot, ezzel az EUMSZ 63. cikkén alapuló, szabad földforgalom egyik döntő alapkövetelményét, **a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) tilalmát áttöri.**
 - Az uniós földpiac forgalmi rendszerétől merőben idegen a földtulajdon és a földhasználat szerzésének diszkriminatív állami korlátozása.
- **A jelenlegi Fftv. tervezet ütközése észlelhető az Alaptörvénnyel a következők szerint:**
 - Az Alaptörvény M/2. pontja a **tisztességes piaci verseny egyenlő feltételeinek** a biztosítását bármely hazai piacnál kötelezővé teszi, így ez megkerülhetetlen a

földtulajdoni és a földbérleti piac működtetésénél is. A jelenlegi Fftv. tervezet ütközésben van ezzel az alapelvvel.

- **A megoldás alapja:**

- A szabályozás írjon elő **azonos szerzési mértéket** valamennyi földpiaci (bérleti) szereplő számára. Meg kell szüntetni a gazdasági társaság és a szövetkezet térmértéki kiváltságát, amelynek fenntartása súlyosan sérti a földbérleti piac szereplőinek egyenjogúságát és a közösségi jogba ütközik.

III.2. Közérdekű korlátozások a földvédelem érdekében

A földviszonyokba való közhatalmi beavatkozás a **birtokrendet** alakítja ki. Ezért a földjogi szabályozásban e rendszer alkotóelemeit **közérdekből a következők szerint kell szabályozni:**

- **Földtulajdon**

- Az **állami földtulajdon**nál alapkövetelmény az állam meglévő (2 millió 178 ezer ha) termőföld vagyonának **forgalomképtelen kincstári vagyonná** minősítése. Sem az állami földtulajdon forgalomképességének a kizárása, sem a meglévő állami földvagyongyarapítása nem ütközik sem az EU közösségi, sem a hazai jogba.
- Az önkormányzati földeket és ingatlantulajdont – mint forgalomképtelen törzsvagyont – **nemzeti vagyonná** kell minősíteni.
- Szükségesnek tartjuk **az állami termőföldvagyont, valamint az önkormányzati, közösségi tulajdonban lévő földterületek bővítését** – többek között a természetvédelmi oltalom alatt álló, illetve Natura 2000-res területeken – úgy, hogy a helyi közösségek alapvető szerepet kapjanak a földhasznosítással kapcsolatos döntésekben és a termőföldvagyont hasznai elsősorban a helyi közösségeket szolgálják.
- **Meg kell szüntetni az ültetvényt telepítő vagy halastavat létesítő beruházó javára**, továbbá az állattartó telep és halastó üzemeltetője részére biztosított elővásárlási és előhaszonbérleti jogot.
- **Meg kell szüntetni** a mezőgazdasági termelők (pl. gazdasági társaság) **térmértéki kiváltságait** a haszonbérlet terén (33.§).
- A földforgalmi törvénytervezetnek helyre kell állítania a **közbirtokosság** intézményét.

- **Földhasználat**

- A földforgalmi törvénytervezettel párhuzamosan **vegye napirendjére a Parlament az üzemszabályozásról szóló törvény tervezetét**. A két törvény szorosan összekapcsolódik, ezek részletei egymás nélkül sok helyen értelmezhetetlenek.
- Bármely hazai földhasználó – a tőkeerejétől és a földhasználat jogcímétől függetlenül (akár tulajdonosként, akár bérlőként) – **csak egyetlen gazdaságot** (mezőgazdasági üzemet) tarthasson fenn, amelynek méretét a törvény szerinti **minimális és maximális méretküszöbön belül kell kialakítania**. Az „egyetlen üzem és maximált üzemméret” követelményét semmilyen „jogi kiskapu” nem kerülheti meg.
- Az üzemtörvénynek **kötelező érvényt** kell biztosítani és hatályát a **teljes földalapra, valamennyi árutermelő gazdaságra** ki kell terjeszteni. Nem lehet „választás”, egyéni ügyleti akarat kérdése a törvény elfogadása a gazdálkodó üzem részéről.
- A szabályozást össze kell kapcsolni az **agrártámogatással**, hogy ez is erősítse az érdekeltséget a rendezés elfogadásában. Ezért az **uniós és a kiegészítő nemzeti**

támogatásra való jogosultságnak egyik előfeltételévé kell tenni a gazdálkodónak az agrárüzemi nyilvántartásba való bekerülését.

- **Az üzemszabályozási törvénynek segítenie kell** a biológiai sokféleség védelmét, a talaj termőképességének megőrzését, az egészséges és biztonságos élelemtermelést és a helyi közösségek hosszú távú jól-létét és önrendelkezésük megerősítését.
- A földzsákmánylás (*land grabbing*) egy adott állam polgárainak vagy magának az államnak külföldön történő tömeges földszerzése. Az elmúlt évek, évtizedek tapasztalata, hogy **az európai uniós terület alapú agrártámogatások a földzsákmánylás fő hajtóerői között vannak**. A jelenség alfajai nálunk pl. a zsebszerződések, állami földek bérlése körüli botrányok stb. is. Ezért fontos kimondani azt, hogy az agrártámogatásokat úgy kell alakítani a jövőben, hogy ne vezessenek földzsákmányláshoz.
- Hozzák összhangba a **Közös Agrárpolitika 2014-2020-as periódusának tervezett támogatási rendszerét a Nemzeti Vidékstratégia és a fenntarthatóság** elveivel. Készüljön nyilvános jelentés arról, hogy ezek az elvek a jelenleg ismerhető tervezetekben hogyan jelennek meg.
- Az **állami föld értékesítése, illetve haszonbérbe adása** se legyen mentes a földforgalmi törvény eljárási követelményei alól.
- **A birtokolható és bérelhető földek mértékének szabályozása a földforgalmi törvényben**
 - **Szüntessék meg a földbirtoklás, illetve földhasználat terén a kiskapukat**, ne lehessen az érvényes felső korlátoknál több földet vásárolni vagy használni. A földbirtoklás és földhasználat felső korlátai legyenek következetesek, áthághatatlanok, egységesek, átláthatóak. A földbirtoklásra és földhasználatra vonatkozó korlátozások alól a kényszerhasznosítás se jelentsen kibúvót!
 - **Zárják be a kiskaput, mely a cégeknek gyakorlatilag korlátlan méretű föld haszonbérletét tenné lehetővé**. Töröljék törvénytervezet 33.§ (2) bekezdését, mely szerint a mezőgazdasági termelő tagjaitól, részvényeseitől bérelt földet nem kell figyelembe venni az összeszámtáznál, amivel túlléphető lenne a haszonbérleti maximum.
 - **Tegyék átláthatóvá kényszerhasznosítás rendszerét**. Minden olyan esetben, amikor valamilyen okból átmenetileg nincs lehetőség a pályáztatásra – a helyi (az adott település) gazdaközösségre kell bízni a művelést.
 - **Egységesen 300 hektárban** (vagy 6000 aranykoronában) maximálják a tulajdonba szerezhető birtok méretét.
 - **Közei hozzátartozók számára** országosan 1200 helyett legfeljebb 500 hektár megszerzését tegyék lehetővé összesen.
 - A gazdasági formától függetlenül, egységesen **1200 hektárban limitálják** a profitorientált céllal haszonbérrelhető föld nagyságát.
- **Földvédelem**
 - Közgazdasági és jogi szabályozórendszert kell kimunkálni, amely – főszabályként és hatékony szankciókkal – **megtiltja a termőföld művelésből való végleges kivonását** és e tilalmat a földvédelmi gyakorlat szigorával érvényesíti. A föld művelésből való, végleges kivonására csak szűk kivételként – akár a kisajátítási törvényhez hasonló, taxációval lefedett esetkörben – , kizárólag közérdekből kerülhet sor. A mai magánérdekek – pl. "zöldmezős beruházás", ipari park, gyárépítés, lakópark, stb. – semmilyen „jogi trükkkel” nem sorolhatók a közérdekű földkivonás körébe, így

közhatalmi szigorral el kell utasítani az ilyen termőföld – igényeket. A földkivonás rendezését olyan jogi keretek közé kell illeszteni, amelyek kizárják a törvény megkerülését és a joggal való visszaélést.

- **A földvédelmi járulék és a bírságolás mértékét** úgy kell meghatározni, hogy – az engedélyezhető, illetve a szankcionált földkivonásnál egyaránt – **hatékony visszatartó eszköz legyen a termőföld más célú felhasználásával szemben.** Magyarán: a tőkeberuházás hasznát, általában, olyan tétellel terhelje, ami miatt a beruházó kénytelen lemondani a termőföldet igénylő, nem földművelési célú vállalkozásáról, mert az – a földkivonás megfizetésével – veszteséges lenne, így a tőke az ilyen jellegű befektetésektől „menekülni” kényszerüljön. Ehhez, a törvénynek, a kivonás ellentétéül nem elég a földpiaci árat megfizettetnie a potenciális beruházóval, hanem annak sokszorosát kell előírnia.
- **Útját kell állni annak a gyakorlatnak, hogy önkormányzatok termőföldet ingatlanná minősítenek át** és így adják külföldi beruházó tulajdonába. Ennek megakadályozására az önkormányzat földtulajdon szerzési képességét úgy kell megváltoztatni, hogy termőföldet csak célvagyonként, a települési közössége földszükségletének a kielégítése végett szerezhessen és föld valamint ingatlanvagyona kerüljön a forgalomképtelen törzsvagyonaiba.

IV. A helyi földbizottság döntési joga és felépítése

- **A helyi földbizottság a helyi gazdák közgyűlése**
 - A helyi földbizottság valóban helyi legyen, tehát az **adott település gazdáinak a testülete, közgyűlése** legyen.
 - Javasoljuk, hogy a helyi földbizottságot **annak a településnek a gazdaközössége** adja, melynek közigazgatási határán belül található az eladásra, vagy bérbeadásra szánt terület. A helyi gazdaközösségbe minden ott élő és 1 hektár fölötti területen ott gazdálkodó gazda beleszámít, akinek a gazdasága területeinek legalább 30%-a az adott településhez tartozik. Legyen továbbá tagja a helyi földbizottságnak a település közösségét legitim módon képviselő polgármester. A bizottság munkáját szükség esetén szakértő segítheti.
- **Döntési jog**
 - A **helyi közösségeknek döntő szava** legyen a földek birtoklásával, illetve haszonbérletével kapcsolatban. Ezzel garantálható a valódi demokrácia érvényesítése, hogy azok döntsenek, akiket a határozat érint.
 - A helyi földbizottság illetékes minden, a településhez helyrajzi szám szerint tartozó föld birtoklását, illetve használatát illető ügyben, ideértve az állami és önkormányzati tulajdonú földek használatának tekintetében is. **Mindezen ügyekben döntési joggal rendelkezik.** A döntést és az ennek eredményeképpen létrejött szerződést a hatóság törvényességi szempontból ellenőrzi.

V. A földhöz jutás rangsorában alkalmazandó elvek

- **„Alulról felfelé” elv**
 - Az elővásárlási jogosultság rangsorában a **kisebb birtokmérettel rendelkező gazdálkodó előzze meg** a hasonló adottságú, de nagyobb földdel rendelkező többi jogosultat, ha ez az életképességét garantálni tudja.

- **„Belülről kifelé” elv**

- **Helyben lakónak** csak a település területén legalább 3 éve életvitelszerűen élőket tekintsék.
- **Helybeli illetőségűnek** csak a településen legalább 3 éve, működő székhellyel rendelkező (jogi) személyeket tekintsék.
- **A településen kívüli igénylők számára csak akkor** engedélyezzék a földhöz jutást, ha a településen élők közül nincs olyan, aki az adott területet megvásárolná, vagy bérelné.
- Amennyiben a település határain kívüli igénylő is jogosult lehet a föld birtoklására vagy haszonbérletére, abban az esetben is **élvezzenek előnyt a település határától számított 10, illetve 20 km-en belüli** gazdálkodók.

- **A földhöz jutás rangsorának átalakítása**

Az elővásárlási, előhaszonbérleti sorrendben kerüljenek az állam utáni helyekre rendre

- az adott településen élőkől álló **családi gazdaságok**;
- azok a **fiatal párok**, akik hosszú távú gazdálkodásra vonatkozó kötelezettséget és gyermekeket vállalnak (részt vesznek a demográfiai földprogramban);
- a **pályakezdő fiatal gazdák**;
- földbérlet esetén az adott **településen élők tulajdonában levő gazdasági társaságok** (jogosultságuk teljes ideje alatt fenn kell álljon ez a kritérium);
- a helyi települési **önkormányzat**;
- a **különleges rendeltetésű, közcélú** (oktatás, kutatás, természetvédelem) gazdaságok;
- Fenti kategóriákon belül élvezzenek elsőbbséget a fenntartható módon gazdálkodók, különös tekintettel az **ökológiai gazdálkodást** folytatókra.

VI. Zsebszerződések és egyéb anomáliák felszámolása

- **További intézkedések az Fftv. alakításán kívül**

A zsebszerződések feltárásának intézményrendszere

- **Gyorsítsák fel** a szabálytalan, tehát semmis zsebszerződések felülvizsgálatát és a jogtalan földügyletek megsemmisítését. Állítsanak fel ehhez szükséges apparátust, és bízzanak meg megfelelő hatáskörrel és eszközökkel rendelkező egyszemélyi felelőst, aki teljes felelősséggel koordinálja a munkát.
- Az eredményekről **folyamatosan tájékoztassák** a nyilvánosságot.
- Az **állam éljen az elővásárlási jogával**, hogy a külföldiek kezébe jogellenesen került, közel egymillió ha termőföld elidegeníthetetlen állami közvagyon legyen.

„Föld-amnesztia”

- A kormány hirdessen **„föld-amnesztiát”**, vagyis az erkölcsi és jogi felelősség alóli mentesülést a földet külföldieknek átjátszó hazai földtulajdonosok javára azzal, hogy segítsék a jogellenes ügylet felderítését.

Az átmeneti időszakban történt jogellenes földszerzések kezelése

- A földtörvény (1994. évi LV. tv. – Ftv.) módosításával vissza kell állítani az Ftv 25/A – 25/D. szakaszaiból – a Gyurcsány kormány által kiiktatott – szankciókat, amelyek 1994. VII. 27.-re visszamenő hatállyal **kizárják a külföldi és gazdálkodó jogi személyek** jogellenes földtulajdonszerzését.

VII. A környezet- és természetvédelem szempontjainak erőteljesebb megjelenítése

- **Természetes és természetközeli gyepterületek egységes kezelése**
 - Hazánk egyedülálló természeti értékeinek jelentős része a természetes és természetközeli gyepterületekhez kötődik. Az elmúlt évtizedekben a füves élőhelyek kiterjedése hazánkban folyamatosan csökkent, aminek következtében **a nagy kiterjedésű, összefüggő gyepterületek természeti értéke felbecsülhetetlenné vált.** Ezen területek egységes szempontú kezelése az ott fellelhető természeti értékek megőrzésének záloga. Alábbi javaslatunk azzal, hogy a kizárólag a védett természeti területeknek, illetve Natura 2000 területnek minősülő állami tulajdonban lévő, gyepterületek művelési ágú területek normától eltérő kezelését tartalmazza, nem bontja meg a törvény általános céljainak és eszközeinek egységes rendszerét.
 - A fentiekre tekintettel javasoljuk, hogy a törvényjavaslatnak a haszonbérrelhető terület felső határával kapcsolatos **33. § (3) bekezdése a következő ponttal egészüljön ki:**
„b) Az (1) bekezdésben foglalt korlátozásokba nem kell beszámítani azon természetvédelmi oltalom alatt álló, állami tulajdonban lévő, gyepterületek művelési ágú földterületet, melyen a mezőgazdasági termelő non-profit módon őshonos legelő állattállománnyal végez természetvédelmi kezelést.”
- **A természet védelméről szóló jogszabály következetes érvényesítése**
 - A földforgalmi törvény rendelkezéseit a **természet védelméről szóló törvény** rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.
- **Védett természeti területek elidegenítésének tilalma**
 - Állami tulajdonú védett természeti területet más állami tulajdonú földekhez hasonlóan **elidegeníteni ne lehessen.**

VIII. Egyéb javaslatok

- **A haszonkölcsön és a lízing intézményeinek törlése**
 - A **haszonkölcsön** és a **lízing** fogalmát – mint a spekuláció és a zsebszerződések lehetséges melegágyait – **töröljék** a földforgalmi törvénytervezetből.
- **Az integrált mezőgazdasági termelésszervezésről szóló tervezett jogszabályról**
 - Elfogadhatatlannak tartanánk egy olyan koncepciót, mely a mezőgazdasági termelés vertikumában a helyi gazdálkodókat, közösségeket kiszolgáltatottá tenné a regionális monopolhelyzetben lévő tőkés társaságoknak, ezért **nem értünk egyet a mezőgazdasági termelésszervezési integráció Alaptörvénybe foglalásával.** A családi gazdaságok és szövetkezetek megerősítésének kell az agrárpolitika homlokterében állania.
- **A családi gazdaságokról szóló jogszabály**
 - Üdvözljük, hogy az Alaptörvény módosításával sarkalatos törvény lesz a családi gazdaságokról szóló jogszabály. **Sürgetjük ennek mielőbbi kidolgozását** és társadalmi vitára bocsátását.

- **A falugazdász hálózat megerősítése**
 - Meg kell erősíteni a valós problémákat megoldani segítő **falugazdász hálózatot** személyi állományban és technikai eszközökben, illetve helyre kell állítani önállóságát. Ez közvetetten a földek ellenőrzött és szakszerű művelését biztosítja.
- **Földutak használhatóságának rendezése**
 - A földügyi szabályozás, illetve az igazgatás következetesen **rendezze, és szerezzen érvényt** a földek megközelítését lehetővé tévő szolgalmi jogoknak.

Budapest, 2013. május 8.

Kezdeményező szervezetek:

Magyar Természetvédők Szövetsége

Szövetség az Élő Tiszáért

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Szülőföld Mozgalom

CSEMETE Természet- és Környezetvédő
Egyesület

Magyar Biokultúra Szövetség

Kishantosi Vidékfejlesztési Központ

*„Légy híve rendületlenül
Hazádnak, ó magyar:
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.
A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.”*

Vörösmarty Mihály: Szózat